

Bảo tàng Thái Bình

nơi lưu dấu ấn thời gian và các mốc son lịch sử

DẶNG VIỆT

Trong dịp về công tác tại Thái Bình cuối năm 1999, giáo sư Trần Quốc Vượng có đến thăm "cơ ngơi" của Bảo tàng - nơi có những học trò cũ của thầy đang công tác. Là các học trò trước đây của thầy ở Trường Đại học Tổng hợp Hà Nội, chúng tôi báo cáo với thầy về những việc làm của mình trong mấy chục năm qua và triển vọng tốt đẹp của nhà Bảo tàng trong thời gian tới. Khi đưa thầy đi thăm địa thế xây dựng nhà Bảo tàng thầy khen vị trí này rất đẹp. Lúc đang dạo bước trên đê sông Trà, bất ngờ thầy hỏi: "Ở Bảo tàng Thái Bình hiện nay có cái gì quý nhất?". Chúng tôi đang phân vân chưa biết trả lời thế nào cho "trúng", bởi vì trong kho bảo tàng có hàng vạn tài liệu hiện vật với đủ loại hình kim loại, gốm sứ, gỗ, vải, giấy, phim ảnh; quý về ý nghĩa lịch sử, quý về giá trị mỹ thuật và cả về giá trị kinh tế như sưu tập cổ vật gốm sứ thời Lý Trần, Lê Mạc... Thú thực chúng tôi cũng biết Bảo tàng Thái Bình vẫn còn vắng bóng hiện vật trống đồng. Thầy cũng băn khoăn cùng chung ý nghĩ với chúng tôi về vấn đề này. Là một giáo sư đầu ngành của khoa học lịch sử và khảo cổ hiện nay, thầy thường nói "Thái Bình là đất văn vật, song mảnh đất này hãy còn hoang sơ và đang được khám phá. Thái Bình sẽ có trống đồng...".

Lời tiên đoán ấy...?

Vào lúc tôi viết bài này, điều thầy nói đã thành hiện thực: Đó là hai chiếc trống đồng mới phát hiện ở Minh Tân - Hưng Hà tháng 12/2000. Đây có thể là dấu ấn thời gian minh chứng độ tuổi của đất Thái Bình. Từ nay, Thái Bình đã có tên trên bản đồ trống đồng Việt Nam, có vùng đất cổ. Cùng với các dấu tích, hiện vật bằng đồng ở Quỳnh Xá (Quỳnh Phụ), các mộ Hán đầu Công nguyên và các di tích thời Hai Bà Trưng ở Hưng Hà, trống đồng Minh Tân đã góp phần khẳng định dấu ấn thời gian của đất Thái Bình, khi xác định đã trên 2.000 năm tuổi là có cơ sở khoa học.

Ngoài dấu ấn thời gian, Bảo tàng tỉnh Thái Bình còn là nơi ghi lại các mốc son lịch sử thông qua hệ thống trưng bày các tài liệu hiện vật để người xem hình dung được quá trình lịch sử trên 2.000 năm của mảnh đất, con người Thái Bình. Người xem có thể hình dung quá trình hình thành cộng đồng dân cư Thái Bình và truyền thống khai hoang lấn biển, lập làng ngay từ những năm tháng đầu Công nguyên lịch sử. Với 1.404 di tích (trong đó có 86 di tích được công nhận cấp quốc gia) cùng 111 vị trạng, nghè ở Thái Bình được khắc bia ở Văn Miếu (Hà Nội), và các loại hình văn hoá dân gian,

nghệ thuật truyền thống (chèo, rối nước) sẽ nêu bật chủ đề truyền thống văn hiến của đất và người Thái Bình trong lịch sử.

Nhân dân Thái Bình có truyền thống yêu nước, chống giặc ngoại xâm. Chủ đề này được thể hiện từ những năm đầu Công nguyên khi nhân dân Thái Bình đứng lên dưới ngọn cờ đại nghĩa của Bát Nạn tướng quân, phò Hai Bà Trưng chống quân Đông Hán xâm lược. Đó là sự kiện - mốc lớn đầu tiên của nhân dân Thái Bình trên chặng đường chống ngoại xâm. Thời Tiên Lý có Lý Bôn đánh đuổi quân Lương, dựng nước Vạn Xuân độc lập. Thời Đinh có Minh Công Trần Lãm giữ cửa Kỳ Bố Hải Khẩu, giúp Đinh Bộ Lĩnh dẹp loạn 12 sứ quân, thống nhất sơn hà. Những hiện vật khảo cổ khai quật ở Tam Đường cùng các khu mộ tổ vua Trần ở xã Tiến Đức, di tích thờ Trần Thủ Độ, Trần Thị Dung ở xã Liên Hiệp... đã minh chứng cho đất Thái Bình là một nơi phát tích, dựng nghiệp của nhà Trần, góp phần cùng quân dân Đại Việt 3 lần đại thắng Nguyên Mông - một đế quốc hùng hãn và mạnh nhất thế giới lúc bấy giờ. Dưới thời Trần và thời Lê, Thái Bình có lắm nhân tài. Các Tiến sỹ Nguyễn Thành, Nguyễn Tông Quai; Trạng nguyên Phạm Đôn Lễ, Bảng nhãn Lê Quý Đôn... đều là những danh nhân kiệt kiệt... Bước sang thế kỷ XVIII, Thái Bình có phong trào khởi nghĩa của Hoàng Công Chất, Phan Bá Vành chống lại nhà Nguyễn và từ 1858 là phong trào chống Pháp xâm lược với những người con như Phạm Thế Hiển, Nguyễn Mậu Kiến, Phạm Huy Quang..., rồi trong phong trào Cần Vương chống Pháp, Thái Bình xuất hiện Bùi Viện, Kỳ đồng Nguyễn Văn Cẩm là những người đã từng xuất dương sang Mỹ, Angiêri để nuôi chí cải cách, hoạt động yêu nước chống kẻ xâm lược.

Cùng với phong trào cả nước, Thái Bình là mảnh đất có truyền thống đấu tranh cách mạng. Với chủ đề này, các tài liệu hiện vật sẽ làm sáng tỏ các mốc son lịch sử thời kỳ thành lập Đảng. Những người con ưu tú như Nguyễn Đức Cảnh, Nguyễn Danh Đới, Nguyễn Công Thu, Nguyễn Văn Năng, Bùi Hữu Diên... cùng các sự kiện về cuộc biểu tình nông dân Tiên - Duyên - Hưng ngày 1/5/1930 và nông dân Tiên Hải 14/10/1930 đã góp phần để xử lý đánh giá "Thái Bình là tỉnh có phong trào mạnh nhất Bắc Kỳ" lúc bấy giờ...

Trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp, Thái Bình được Bác Hồ tặng cờ "Quân dân một lòng tiêu diệt quân địch". Làng kháng chiến Nguyên Xá (Đông Hưng) được Bác tặng cờ: "Nguyên Xá - Làng kiêu mẫu"; chị Nguyễn Thị Chiên (xã Tân Thuật - Kiến Xương) được phong là nữ anh hùng lực lượng vũ trang đầu tiên trong toàn quốc. Trong chống Mỹ, Thái Bình là hậu phương lớn với mốc son lịch sử "Quê hương 5 tấn"; sản xuất giỏi, chiến đấu giỏi, bắn rơi 44 máy bay, bắn cháy nhiều tàu chiến Mỹ; nhiều tập thể, cá nhân được phong tặng danh hiệu Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân.

Trong những năm đổi mới, thành tựu kinh tế, văn hoá xã hội của tỉnh cũng không ngừng phát triển.

Với hàng ngàn tài liệu, hiện vật quý, cùng với thiết kế mỹ thuật, với trang thiết bị hiện đại, các phòng trưng bày sẽ nêu bật các chặng đường lịch sử, các mốc son sự kiện trong sản xuất, chiến đấu, các nhân vật anh hùng trong các thời kỳ chống Pháp, chống Mỹ, chống chiến tranh biên giới, bảo vệ an ninh tổ quốc. Những gương mặt tiêu biểu như Nguyễn Thị Chiên, Tạ Quốc Luật, Phạm Tuân, Bùi Quang Thận, Vũ Ngọc Nhạ... là những người con Thái Bình có niềm vinh dự ghi những dấu ấn vàng son cho lịch sử nước nhà.

Chúng ta tự hào với quá khứ oanh liệt hào hùng của đất nước, tự hào với lịch sử truyền thống của quê hương và cần phải tôn vinh quá khứ, tôn vinh truyền thống quê hương thông qua việc lưu giữ trưng bày tài liệu hiện vật tại nhà Bảo tàng tỉnh - một công trình mang ý nghĩa chính trị lớn. Bảo tàng Thái Bình là một toà nhà 3 tầng to đẹp ở trung tâm thành phố, với kiến trúc kết hợp giữa truyền thống và hiện đại sẽ là nơi trưng bày các dấu ấn, mốc son lịch sử của tỉnh.

Hiện nay, cán bộ và nhân dân trong tỉnh cùng du khách trong nước và quốc tế đến với Thái Bình sẽ được thăm nhà Bảo tàng, cuốn sử vàng của Đảng bộ và nhân dân trong tỉnh, là niềm tự hào của quê hương, tiếp thêm sức mạnh cho cán bộ và nhân dân vững tin, vượt qua mọi khó khăn để "xây dựng Thái Bình trở thành tỉnh gương mẫu về mọi mặt" như điều Bác Hồ mong muốn..